

Mikulaszek, Edmund

Wspomnienia pośmiertne T. N. W. : Stanisław Sierakowski (1889-1949)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 42, 215-217

1949

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

polskiej znakomitych narzędzi pracy i otworzyły nowe perspektywy metodyczne (prócz prac kartograficznych także Geograficzne podstawy Polski Chrobrego, 1925; Historyczno-geograficzne podstawy Śląska, 1930).

Jako profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego (1916-1947) rozwinął działalność pedagogiczną wyjątkowo płodną, zważywszy specjalizację jego zakładu. Do 318 pozycji bibliograficznych własnych profesora doliczyć tu należy obfitą produkcję uczniowską, wydawaną jego staraniem, cztery habilitacje przy jego katedrze i bardzo znaczny wpływ naukowy na całe krakowskie środowisko naukowe. Zakład nauk pomocniczych U.J. pod jego kierownictwem rozwinął się w jedyny dotąd należycie wyposażony ośrodek badań erudycyjnych o niezastąpionej roli dla mediewistów polskich. Dla zakładu tego w jego rozumieniu wolno mu było ponieść każdą ofiarę.

W życiu Akademii i współpracujących z nią Towarzystw Naukowych zaważył jako autorytet w sprawach wydawniczych (Instrukcja wydawnicza dla średniowiecznych źródeł historycznych, 1925), czynny był przy wielu przedsięwzięciach edytorskich. Jedno z nich, wielkiej wagi, Roczniki polskie, pozostawił rozpoczęte przed wielu laty jako nieodzowny postulat do wykonania w jego szkole naukowej.

Aleksander Gieysztor

Stanisław Sierakowski
(1889—1949)

Stanisław Waclaw Sierakowski urodził się 22 września 1889 w Żarnowcu, powiat Miechów. Do szkół średnich uczęszczał w Pinczowie, oraz w Lublinie, egzamin dojrzałości otrzymał w Leningradzie. W roku 1909 zapisuje się na Wydział Lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, kończy studia lekarskie w roku 1914. W tymże roku rozpoczyna pracę naukową jako asystent katedry higieny i bakteriologii U. J., będącej pod kierownictwem prof. O. Bujwida. Od roku 1916 obejmuje kierownictwo Miejskiej Pracowni Bakteriologicznej w Warszawie, a równocześnie prowadzi pracownię bakteriologiczną przy Szpitalu Św. Stanisława. Powołany w roku 1919 do Wojska Polskiego na stanowisko higienisty Wojskowego

Okręgu Generalnego Kielce, organizuje i prowadzi Pracownię Bakteriologiczną w Kielcach. Po ustanowieniu działań wojennych zostaje przydzielony do tworzącego się w stolicy Państwowego Zakładu Epidemicznego jako kierownik oddziału szczepionek, oraz jako zastępca dyrektora Zakładu. W tym czasie wyjeżdża na studia zagraniczne do Kopenhagi, opracowując w pracowni prof. Madsena mikrometody szybkiego rozpoznawania drobnoustrojów chorobotwórczych.

Po powrocie do kraju habilituje się w r. 1923 jako docent bakteriologii na Uniwersytecie Warszawskim. W dwa lata później wyjeżdża jako stypendysta fundacji Rockefellera do Stanów Zjednoczonych A. P., gdzie w pracowni Filina poświęca się głównie zagadnieniom z pogranicza mikrobiologii i chemii. Dalsze studia odbywa w Londynie i w Niemczech, zajmując się głównie chemią koloidów. Wspólnie z Bechholdem ogłasza tam pracę o pozalacaniu zarazków przesykalnych w celu lepszego ich uwidocznienia. Po powrocie do kraju obejmuje stanowisko kierownika oddziału diagnostycznego w Państwowym Zakładzie Higieny, poświęcając się pracy naukowej i pedagogicznej.

W roku 1939 powołany do wojska, obejmuje stanowisko komendanta Pracowni Bakteriologicznej w Brześciu n/B. Ewakuowany na Węgry przebywa w pierwszym w obozie dla jeńców wojennych, a następnie pracuje w Centralnej Pracowni Bakteriologicznej w Budapeszcie. W roku 1940 wraca do Warszawy i pracuje w dalszym ciągu jako bakteriolog. Bierze udział w tajnym nauczaniu na Uniwersytecie Warszawskim, prowadząc ćwiczenia dla słuchaczy medycyny oraz wykładając bakteriologię dla słuchaczy farmacji. Po wojnie obejmuje stanowisko docenta etatowego Zakładu Mikrobiologii Lekarskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Zmarł w Warszawie w roku 1949.

W działalności naukowej St. Sierakowskiego należy wyróżnić kilka okresów. Pierwsze lata pracy poświęcone są zagadnieniom diagnostyki przy pomocy aglutynacji, oraz metodom przyrządzania szczepionek bakteriologicznych. Dalsze prace zajmują się głównie pomiarem stężenia jonów wodorowych w pożywkach, wpływem kwasoty pożywki na wzrost drobnoustrojów oraz znaczeniem diagnostycznym fermentacji węglowodanów w pożywkach.

St. Sierakowski odznaczał się dużą pomysłowością w przeprowadzaniu swych doświadczeń, czego wyrazem są dalsze prace, zmierzające do opracowania szybkich i oszczędnych mikrometod dla hodowli i diagnostyki ważniejszych drobnoustrojów chorobotwórczych. Na pograniczu biochemii i mikrobiologii umieścić należy również i dalsze prace, dotyczące wpływu dwutlenku węgla na hodowle bakteryjne, zjawiska aglutynacji w roztworach zasadowych oraz przewodnictwa prądu elektrycznego w hodowlach bakteryjnych. Poszukiwania czynnika etiologicznego w próchnicy zębów doprowadziły do izolowania kilku szczepów drobnoustrojowych, odznaczających się wyjątkową odpornością na kwaśny odczyn pożywki.

Wiele pracy poświęcił St. Sierakowski zjawisku ultrafiltracji i jego zastosowaniu dla oczyszczenia toksyn bakteryjnych; tą drogą udało mu się opracować metodę o znaczeniu praktycznym. Również wpływ rozmaitego stężenia jonów wodorowych na przebieg rozpoznawczych odczynów w kile był zagadnieniem, któremu Zmarły wraz z współpracownikami poświęcił szereg prac doświadczalnych.

Biologia bakteriofagów, wpływ stężenia jonów wodorowych na ich rozwój, występowanie fagów w przyrodzie były tematem dalszych prac Zmarłego. Obok prac naukowych ogłosił St. Sierakowski kilka artykułów, zmierzających do popularyzacji interesujących go zagadnień. Uwagę zwróciła wreszcie praca, w której hipoteza, że drobnoustroje mogą przebyć przestrzenie międzyplanetarne zamknięte w meteorytach, została wszechstronnie omówiona i poparta.

W Zmarłym traci Nauka Polska jednego z czołowych mikrobiologów, doświadczonego badacza i wytrawnego pedagoga.

Edmund Mikulaszek

Władysław Witwicki

(1878—1948)

Władysław Witwicki urodził się 30 kwietnia 1878 roku w Lubaczowie, w województwie lwowskim. Po ukończeniu szkoły średniej studiował na Uniwersytecie Lwowskim, naj-